

MADAME BUTTERFLY

Devlet Konservatuvarı, opera şubesinin temsil ettiği Madame Butterfly'yi görüp de insanın ta içinden sarsılmaması mümkün olmuyor. İlk defa olarak sahnede bir temsil seyrederken objektif ve soğukkanlı görüşümü kaybettim. Temsilden sonra ertesi gün operanın münakaşa edildiğini, mütalâalar serdedildiğini işittim; fakat, bende kuvvetli iz bırakan bütün halinde bir intiba idi. İlk perdenin açıldığı ilk andan son perdenin kapandığı ana kadar muvaffak olmak için sarfedilen samimî ve şedit bir gayretin ifadelerini gördüm. Muvaffakiyete erişmek için bir şey esirgenmemişti. Renk, hat, ses güzelliğini elde etmek gayesiyle mevcut bütün istidatların seferber edildiği, bütün maddî ve manevî kaynaklardan istifade edildiği gün gibi aşikârdı. En küçük bir nokta bile ihmal edilmemişti, koroyu teşkil eden kızların yelpazelerini sallayışlarından, pencerenin arkasından görünen bir ağaç dalına kadar her şey temsilin umumî gayesi ve ahengi göz önünde tutularak tanzim edilmişti. Kostümlerin renkleri ile dekorların renk ve hatları arasında uygunluk vardı. Oynayanların çoğu kendilerini rollerine veriyorlar, kendilerinden bir parça katıyorlardı. Bilhassa baş rolde Mesude Çağlayan kendini hissen tüketiyordu denilebilir. Memleketimizde ilk opera temsili olarak Madame Butterfly'ın seçilişinde de isabet var. Musikisi halk tarafından kolayca anlaşılır ve sevilir; hazin, içli mevzuu kolayca hislerimize hitap eder. Bizim için yeni olan opera sanatının memleketimizde tutunabilmesi için temsil edilecek ilk operaların seçimine daima böyle dikkat etmek icap edecektir.

Madame Butterfly operası kendisi büsbütün başka bir cihetten de dikkate şayanıdır. Puccini bilerek veya bilmiyerek burada zamanımızın mühim sosyal çatışmalarından birinin bir cephesi üzerine parmağını koymuştur. Bu operanın mevzuu sadece bir kadın-erkek münasebeti değildir; sadece erkeğin vefasızlığını, kadının ölüme kadar sadakatini anlatmıyor. Daha ziyade iki ayrı cemiyet sisteminin temasında meydana gelen münasebetlerin bir ifadesidir. Garp emperyalizmi girdiği memleketleri yalnız siyasî ve iktisadî tahakkümüne almakla kalmıyor. İki tarafın fertleri arasında facialar doğuruyor ve bu facialar daima yerli halkın aleyhine olarak neticeleniyor. Temiz ve masum Butterfly'ın, feci akıbetini düşünürken, bir Fransız zabitanın aynı akıbetine uğrattığı Âzade'yi hatırlamamak mümkün mü? Amerikan ve Fransız zabitleri geçip gidiyorlar, arkada Butterfly ve Âzade ve onlar gibi daha nice-leri ölüme sürükleniyorlar.

Yurt ve Dünya, Sayı 7, Temmuz 1941